

A 2018. évi országgyűlési választások jogalkalmazói dilemmái és a 2019. évi helyi önkormányzati választások főbb jogi kérdései

dr. Cseporán Zsolt PhD

PTE ÁJK Óriás Nándor Szakkollégium

Pécs, 2019. április 24.

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

A 2018. évi országgyűlési választások jogalkalmazói dilemmái

A jogalkalmazó döntése: a tényállás megállapítása

A választási bizottság eljárásában minden olyan bizonyíték felhasználható, amely alkalmas a tényállás tisztázásának megkönnyítésére. Bizonyíték különösen:

1. a nyilatkozat,
2. az irat,
3. az írásbeli tanúvallomás és
4. a tárgyi bizonyíték.

A választási bizottság a bizonyítékokat egyenként és összességükben értékeli, és az ezen alapuló meggyőződése szerint állapítja meg a tényállást. *[A választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (Ve.) 43. §]*

❖ De mégis: melyek az érvényesítendő jogi normák?

A jogalkalmazás esete

- ❖ Jogalkalmazó feladata: a vitássá tett vagy megsértett jogról kötelező erővel dönteni
  - Jogsértés = jogellenes magatartás (valamely jogi normával ellentétes tevékenység)

- ❖ De a választási eljárásban melyek ezek a jogszabályi rendelkezések? Azaz
  - ... mely normák szabályozzák az eljárást?
  - ... mely normák a jogszerűség követelményei?
  - ... másként: egyáltalán melyek azok a szabályok, amely megsérthetőek?

- ❖ Megoldás:
  1. A Ve. technikai szabályai
  2. A választási eljárás szabályainak alkalmazása során érvényre kell juttatni az eljárási alapelveket. [Ve. 2. § (1) bek.]
  3. További jogszabályok?

I. A választási alapelvek kérdése

Anyagi jogi alapelvek

- általános választójog
- egyenlő választójog
- közvetlen szavazás
- titkos szavazás
- a választás szabadsága

Eljárási jogi alapelvek

- a választás tisztaságának megóvása
- önkéntes részvétel a választási eljárásban
- esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között
- a fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése
- jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás
- a választási eljárás nyilvánossága

Az eljárási alapelvek tartalma

Választás tisztaságának megóvása

- A legjelentősebb elvárás és garanciális szabály a választásokkal szemben (érvényesülése büntetőjogi védelemben is részesül). A jogorvoslat jogát is magába foglalja.

Önkéntes részvétel a választási eljárásban

- Az eljárás során a választó szabad elhatározáson alapuló közreműködésére terjed ki.

Esélyegyenlőség a jelöltek és a jelölő szervezetek között

- Kizárólag a passzív választójog kapcsán értelmezhető alapelvről van szó. Ezen túl az esélyeknek a választásokat megelőzően kell egyenlőnek lenniük.

A fogyatékossgal élő választópolgárok joggyakorlásának elősegítése

- Speciális egyenlőségi szabály: csak az érzékszervi fogyatékkal élők részére.

Jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás

- A joggal való visszaélés, azaz a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás sérelme csak akkor állapítható meg, ha hátrányos következménnyel jár.

A választási eljárás nyilvánossága

- A nyilvánosság elve természetesen nem töri át a választás titkosságának alkotmányos alapelvét, mivel csupán az eredmények nyilvánosságra hozatalára vonatkozik.

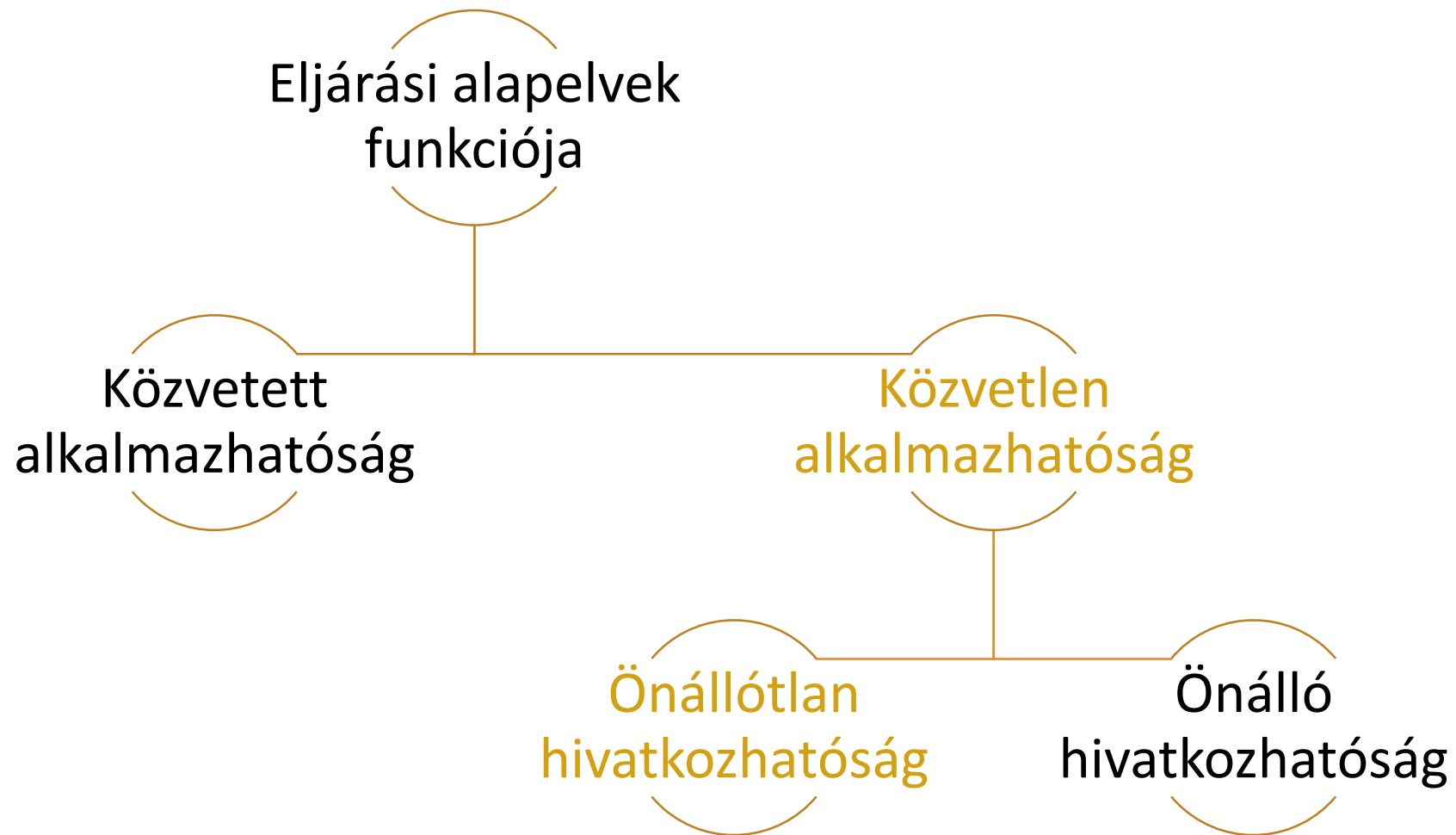
Az eljárási alapelvek funkciója

❖ *Kérdés:* alkalmazhatóságuk formája?

1. Csupán a törvény – és így az eljárás – értelmezési támpontjaként vehetőek figyelembe, azaz egyfajta elvi iránymutatásként funkcionálnak (*ún. közvetett alkalmazhatóság*)
2. Olyan jogérvényesítést tesznek lehetővé, amely során az alapelvek tartalmára a hatóság döntéseiben, a felek pedig kérelmeikben minden további nélkül hivatkozhatnak (*ún. közvetlen alkalmazhatóság*)

❖ *Kérdés:* hivatkozhatóságuk módja?

1. Az alapelvek önmagukban is citálhatók, azaz kvázi alanyi jogként funkcionálnak a hatóság előtt (*ún. önálló hivatkozhatóság*)
2. Csak és kizárólag valamely más jogszabályhellyel együtt, úgymond szubszidiárius jelleggel érvényesíthetők (*ún. önállótlan hivatkozhatóság*)

További jogszabályok

❖ Fontos értelmezési alaptétel az alapelvek, de főként a választási eljárás egésze kapcsán:

A választási eljárásban résztvevőknek a választási kampány időszakában egyéb, nem választási jogszabályokban foglalt, de a választással szoros kapcsolatban álló jogszabályi kötelezettségek betartásának vizsgálata is.

- Kiszélesíti az NVB hatáskörét

Összegzés

- ❖ A jogalkalmazó – azaz az NVB – a választási eljárás jogszerűsége kapcsán (kényszerűen) döntően az alapelvek érvényesülését vizsgálja.
- ❖ Valamennyi döntésben fontos szerephez jut valamely eljárási alapelv sérelme.
- ❖ Az eljárási alapelvek közvetlen alkalmazását és közvetett hivatkozását mutatja a gyakorlat.
- ❖ Mivel az NVB jogorvoslati szervként jár el, az eljárási alapelvek funkciója is markánsan jogsérelemhez kötődik.

A Nemzeti Választási Bizottság 602/2018. számú határozata – a fellebbezés

Beadványozó előadta, hogy a 2018. március 21-én megjelent Józsefváros című sajtótermék XXVI. évfolyam 10. számában Kocsis Máté, a FIDESZ-KDNP országgyűlési választókerületben induló képviselőjelöltje huszonöt alkalommal jelenik meg neve említésével, és további tíz alkalommal róla készült fotóval. Előadta továbbá, hogy Orbán Viktor, a FIDESZ-KDNP közös listájának listavezetője egész oldalas megjelenést kapott, míg a választókerületben induló más jelöltek, vagy más listavezetők fényképét vagy nevét tartalmazó cikk nem jelent meg, az ellenzéki jelöltek bemutatása semmilyen módon nem történt meg.

Beadványozó álláspontja szerint a Józsefváros lapnak az a magatartása, hogy az egyik jelölt számára a többi jelölthöz képest sokszoros megjelenési lehetőséget biztosított, alkalmas volt arra, hogy helyi szinten megbontsa a jelölő szervezetek és jelöltek egyenlő esélyét a választói akarat kialakításában, formálásában, ezzel pedig sérti a Ve. 2. § (1) bekezdés c) pontja szerinti alapelvet.

Intermezzo: a Kúria idevágó álláspontja

„M megbomlik a választási versengésbeli esélyegyenlőség akkor, ha valamely jelölő szervezet vagy jelölt a kampány időszakában olyan támogatásban részesül, olyan segítséget kap, amely őt ésszerű indok nélkül privilegizálja más szervezetekhez és jelöltekhez képest. A választási versengés során megkérdőjelezi az egyenlő esélyek elvének érvényesülését az a tény avagy látszat, amikor a helyi közhatalom a választási kampányban semleges pozícióját feladva az egyik jelölő szervezet vagy jelölt mellett tűnik fel (...)

Az adott közhatalmi tevékenységre irányuló konkrét szabályok sem tartalmaznak olyan típusú rendelkezéseket, amelyek kampányidőszakra tekintettel a feladat-, vagy hatáskör gyakorlásának eltérő módjára utalnának (...) a Ve. hatálya alá egyébként nem tartozó szervezetek vonatkozásában részletesen kell vizsgálni a kifogással érintett tevékenységekre tekintettel a választási jogviszonyok tényleges érintettségét.” *[Kvk.IV.37.359/2014/2. sz. végzés]*

A Nemzeti Választási Bizottság 602/2018. számú határozata – a döntés

1. A tartalom egyértelműen a kormányzati tevékenységre, a következő parlamenti és kormányzati ciklusokra vonatkozó megjegyzés, amelynek jelentősége nem a polgármesteri szerepkör, hanem a jelölti minőség körében értékelhető. Mindezek alapján ez a beszámoló alkalmas arra, hogy a hivatalban lévő polgármestert jelölti minőségében is népszerűsítse, a jelöltség tényének konkrét említése nélkül is.
2. A beszámolóban nagyon komoly hangsúlyt kapott a miniszterelnöki szerepkörhöz nem kapcsolódó, azonban listavezetői szerepkörében indokolható és értelmezhető kijelentések köre. Ezekben a választás jelentőségének hangsúlyozása mellett a saját jelöltekre való szavazás buzdítása, illetve az ellenjelöltekkel kapcsolatos negatív vélemény is megjelenik.
3. Mindez megalapozza azt a látszatot, hogy az önkormányzati lap semleges pozícióját feladva egy konkrét jelölő szervezet, illetve jelölt mellett foglal állást.

A 2019. évi helyi önkormányzati választások főbb jogi kérdései

Választójog a helyhatósági választásokon

Aktív választójog

- A választópolgár lakóhelyén vagy bejelentett tartózkodási helyén választhat.

Passzív választójog

- A választópolgár bármely választókerületben választható.

Helyhatósági választási rendszerek

A 10 000 vagy ennél kevesebb lakosú települések

- Egyéni listás rendszer

A 10 000-nél több lakosú települések és a fővárosi kerületek

- Egyéni választókerületek és kompenzációs lista

A fővárosi közgyűlés

- Vegyes rendszer

A megyei önkormányzat

- Listás szavazás

Polgármesterek és a főpolgármester választása

- A választópolgárok közvetlenül választják

A Fővárosi Közgyűlés felépítése

